

Izšla razen nedelj in
praznikov vsak dan
popoldne.

Uredništvo je v Ljubljani,
Francišanska ulica št. 8/1,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se jih ne pri-
obli. Rokopise se ne vrača.

Inserati: Enostopna peti-
vrtica 20 v. in, pogojen
prostor 1 K; razglasi in
poslane vrstice po 60 v;
večkratne objave po do-
govoru primeren popust.

NAPREJ

Glasilo Jugoslov. socialno - demokratične stranke.

Parazerna Nov. stanj
30 v. in, pogojen

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto 60 K, za pol
leta 30 K, za četrt leta
15 K, za mesec 5 K.
Za Nemčijo celo leto 65 K,
za ostalo tujino in Ameriko
72 K. — Reklamacije za
list so pošiljane proste.

Upravništvo je v Ljubljani,
Francišanska ulica št. 8/1,
Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

Pred prevratom.

Ne zapirajmo oči pred dejstvom, ki je vsem očiten. Resnica je, da stoji v celoti Jugoslaviji pred velikanskim delavskim prevratom.

Nimamo povoda to zamolčati. Naj razmišljamo o dejstvu vsi tisti, ki so bili doslej slepi in gluhi za neizmerne trpljenje in neskončno pomankanje izkrivljene Jugoslovanske raje. Naj razmišljamo in naj se vzdramimo, zakaj čas hiti in dogodka dozorevajo.

Kaj bo?

Naj se nam ne oči, da branimo ljudstvo, da silimo v prepad, da se ne oziramo na višje interese in potrebe države. Če se nam more v tem pogledu kaj očitati, je le to, da smo morda imeli obratno doslej še vse preveč pred očmi potrebe mlade in male države, in vse premalo nujne in neodložljive zahteve delavstva, ki je enostavno praznega želodca, na smrt obsojeno, in mu je baš zaradi tega presneto vseeno, če bo lunaška Jugoslavija veleodruhov in podarovalcev zakonitih batin napravila srečen ali nesrečen konec.

Preveč smo zatajevali sebe in ljudstvo, ki ga zastopamo, v prid države in to zaradi tega, ker smo imeli mi več zmisla za njen ustroj in za njene naloge, nego tisti, ki so jej po reakcionarni previdnosti in po nekdanji ljudski neumnosti na čelu.

Zato vidimo, da je zrastle tu preko glave države — če jo ima — in preko strank ogromno ljudsko gibanje, ki utegne privedi do zelo ne-ljubih posledic — neljubih za lube prijatelje naših vladnih krogov —, če ne pride pravočasna temeljita sanacija. Dajte delavstvu kruha in zasluzka, dela in svobode, možnost socialnega in političnega udeleževanja, če nečete, da vas neusmiljeno preplavi val nepremagljive ljudske nejevolje.

Najboljši dokaz, da silite ljudstvo v obup je baš dejstvo, da ste s svojo slepo in nepremišljeno politiko prisilili do izstopa iz osrednje vlade še tiste ljudske zastopnike, ki so imeli pošteno raven ugleda in mirnim potom neprepredljiva, vsaki meščanski družbi lastna socialna nasprotja.

Vemo prav dobro — vemo vsi Jugoslovanski delavci od Koroske do Makedonije — kdo je zakrivil sedanjí položaj, kdo je zanj odgovoren.

Socialni demokratje smo doslej mirili maso; naše delo v svrhu usmeritve delavskega boja pa nam bo kratkomač onemogočeno, če se sedanjí politični kurz kmalu ne izpremeni.

Ali se bo ta naš opomin slišal do Beograda?

Dejstvo je, da se ni za socialno povzdigo delavstva še ničesar storilo, da se je doslej njegove težnje le preziralo in posmehovalo. Delavstvo je šlo v boj za Jugoslavijo, in ko se je ta vstvarila, so jo vzeli v zakup

tisti, ki so se zanjo najmanj trudili. Njihova Jugoslavija ni za organizacijo prehrane, ona je za svobodno trgovino, pa naj delavstvo strada in crkne.

Gospodje, kako ste kratkovidni! Ljudstvo je spoznalo, kje je njegovo mesto. V vrstah razrednega proletarijata. Zato se je združilo in tvori sedaj kompaktno, nezlomljivo silo. Delavske organizacije štejejo ogromno število članov — tozadevna poročila strokovnih, kulturnih in političnih organizacij bodo zgovorno govorila —; in prigrasuje se jih še trumoma dan za dnem. Najboljši dokaz o razpoloženju mase pa imamo ravno na Hrvaškem, tam, kjer je bilo doslej najmanj zmisla za organizacijo. Organizacije so se tam silno ojačile, njihova moč sega v vse pango. In ravno tako drugod. In za temi organizacijami vsa velika masa nezadovoljnih. Vi se pa tolažite s tem, da govorite o »strančicah«. Otročje!

Probujeno delavstvo, ki hoče danes v boj, ima za seboj argument, spričo katerega je vsa dobra volja sodrugov in nesodrugov brez moči. Je praznega želodca, je izkoriščano in prezirano, mesto prehrane in svobode se mu daje batine. Slepota in slabo bi bilo, če ne bi videlo predvsem to, samo to!

Vaša modrovanja o potrebah države ga spričo teh razmer spravijo komaj v dobro voljo. Bodite vsaj resni!

Železničarsko gibanje, ki je predurmi, in katero ne bo gotovo ostalo izolirano, je dovolj glasni opomin.

Jugoslavija se nahaja pred globokim prevratom.

Se je čas. Izpremenite vašo politiko zavlačevanja in batin, zavedajte se vseh posledic. Se je čas, da se prepreči neljube pretrese.

Mi čakamo, mirni in pripravljeni.

Gloza.

Torej kakor ste čitali, italijanski kralj je te dni »iz lastnega nagiba« odlikoval srbskega kraljeviča Aleksandra z zaslužnim vojaškim križcem ...

Brez komentarja!

To se pravi, da stvar ne potrebuje pravzaprav nobenega komentarja, odnosno, da se komentirati niti ne da.

Kajpak!

Saj so nam drobnim in enostavnim zemljanom take »iz lastnega nagiba« poročene reči silno nerazumljive.

Tako nerazumljive, da nam je po dolgem, napornem razmišljanju o stvari sami in kot taki luč razuma popolnoma ugasnila.

In kakor da bi to ne zadostovalo, nam je v istem hipu zmanjkal plin v vseh tiskarniških in uredniških prostorih ... Obdala nas je v trenutku

— ah, oko božje! — silna notranja in zunanja moč.

In šli smo mirno spat in sanjalo se nam je sledeče:

V naš rojstni kraj je pridvela truma našimljenih Indijancev. Prišli so kot prijatelji, ravnali so pa nad vse neprijateljsko. Prav po indijansko. Preganjali so naše ljudi, jih aretirali, vsiljevali se v družine, nadlegovali žene. Delali povsod tak ropot in nered, da se je kar kadilo. Sosed v bližnji fari so nam hoteli pomagati, pa so bili reveži, samo več ali manj polni ... dobre volje. Vrh vsega so nam pa Indijanci še vznemirili celo Indijo in cel svet, da dokažejo, da imajo pravico ropati po našem rojstnem kraju. Nastal je vsled tega tak dirindaj, da so se še zvezde smejale. In je koncem konca prišlo tako daleč, da je že začelo dišati po krvi.

Srbelo nas je. S praskanjem pa smo se vsi bali začeti najbrže zgoll zaradi tega, ker nam niso še nohti zopet zrastle.

Stvar ni mogla zato dobiti pravega izhoda. Položaj je bil za ene in za druge skrajno mučen, zlasti ker nismo znali v splošnem dirindaju več razlikovati dobrega od slabega, resnega od smešnega.

Prekipelo je do vrhunca.

Pa se je nekega dne po zaslugi častitljivega indijanskega modrijana nekaj zgodilo, kar nam je bilo silno nerazumljivo, tako nerazumljivo, da se je v obeh taboriščih trdovratno šepetalo po vseh ušesih: Ne zamenjajmo komedije s tragedijo! ...

V tem trenutku mi je padla s stropa na glavo napol brleča petrolejka, ki sem jo bil zvečer vsled pomankanja plina prižgal. Udarila me je z vso silo prav sredi glave. Vzdrmil sem se in zasvitalo se mi je ...

Govor sodr. inž. Štebija o občinski volilni reformi.

Priobčujemo v celoti velevažni govor, ki ga je imel sodrug Štebija na javni seji občinskega sveta ljubljanskega dne 8. aprila 1919.

Gospodje občinski svetniki!

Ono izživel dobo, do mozga izgnita in v plesnobi se nahajajoča načela nosijo v grob ...

A ne pri nas! Saj danes še ne, in to je žalostno. Kakor pa je gotovo, da je razpadla Avstrija, da je morala razpasti, tako je gotovo, da posije tudi med nas žarki novega duha, da bomo tudi mi morali odpreti naša vrata na stečaj socializaciji in demokratizaciji.

To svetovno trpljenje ni bilo zaman, ter prelila kri ni bila žrtvovana le razpadu Avstrije, nego žrtvovana je bila uveljavljanju mirovnega ljudstva. Na razvalinah starega režima hočemo ustvariti nova načela, nove cilje, novi svet.

sta Marx in Engels zanikala religijo. Stališče Marxovo v novem socializmu ni enoglasno sprejeto. Kautsky najde postanek krščanstva v proletarskem komunizmu židovske sekte, iz katere je izšel Jezus. Torej isto kot refleksi gospodarskih odnošajev.

Erfurtski program se je oddaljil od Marxovega naziranja in proglašal vero za privatno stvar vsakega posameznika, med tem ko Marx hoče emancipacijo od vere poedinca in cele družbe. Angleški socialist Belfort Bax pravi, da ob početku družabnega življenja ni bilo nikake razlike med političnim, socialnim in verskim življenjem. Antagonizem je nastal pozneje in prestane zopet, kadar zmaga socializem.

Tugan-Baranovskij trdi, da je vera duševna potreba človeka in v resnici obstoji. On misli, da vpliva na moralo civiliziranih narodov bolj verska kot pa altruistična zavest.

Razmerje med socializmom in religijo je najbolje osvetlil belgijski socialist Vandervelde v svojih socialističnih esejih. On to razmerje določa po tem, kaj da smatramo pod pojmom religija. Če smatramo (na-

Vprašanje je, kje je zastaviti orodje, da pričemo v resnici z demokratizacijo družabnega življenja. In to vprašanje ni težko razrešiti. Že od nekdaj je bila — občina podlaga državne moči, zdravega narodno-gospodarskega razvoja. In tudi v bodočnosti ostane. Trdna občina — trdna država; ta resnica je od nekdaj veljala, veljala povsod in bo veljala še nadalje.

Ako nam torej ni demokratičnost le na jeziku — in vse tri tu zastopane stranke povdarjajo demokratičnost svojih načel — potem moramo v prvi vrsti skrbeti, da izvedemo demokratično načelo v temeljnem gospodarskem zastopu, to je v občini. Sedanjí ustroj občinskega sveta največje slovenske občine ne odgovarja več tem demokratičnim načelom, ne odgovarja več duhuve modernega časa. Zato sem prepričan, da bodele vsi edini v stremljenju, da postavimo občino na tisti temelj, ki bo garancija razvojni možnosti občine in njenemu gospodarskemu ojačenju.

Dejstvo je, da so delovni sloji oni element, ki s svojim delom vstvarjajo gospodarska dobra, da so oni element, na katerih ramenih leži pretežna večina občinskih bremen. Temu nasproti pa odgovarjajo pravice; v kričečem nesoglasju je upoštevanje delavskih slojev kot gospodarski člen današnje družbe.

Apeliram radi tega na cenjene zborovalce, da upoštevalo pravočasno to upravičeno zahtevo in da se staremu dolgu oddolže, predno jih prehití organizirano uveljavljanje delavstva.

Izprememba volilnega reda.

Naše zahteve po izpremembi volilnega reda niso od danes, nego so že stare. Naloge občine rastejo od dne do dne, delokrog je vedno večji. Delokrog občine pa se tudi izpreminja, se razvija in sicer v socialni in demokratični smeri. Organizacija občine postaja z vsakim dnem bolj komplicirana, odgovornost občine vedno večja.

Tiste patrijalhalne razmere, tiste gospodarske enostavnosti, ki niso zahtevale bog ve kako vztrajnega dela, so za vedno minile. Tista doba, v kateri je bilo uradništvo glavni činitelj gospodarskega razvoja občine, ne odgovarja več demokratičnemu duhu. Ako se delavstvo zaveda teh resnic, potem se tudi zaveda, kakšno odgovornost prevzema na svoja pleča, ako zahteva sodelovanje in odločevanje pri tem gospodarskem obratu.

Občina kot gospodarsko podjetje.

Kajti pred našimi očmi stoji občina kot gospodarsko podjetje, ki je organizirano in ki deluje izključno le v splošni blagor, katero pa mora biti zgrajeno na istih gospodarskih principih, kakor vsako drugo podjetje, ako hoče da se razvija in da prinaša koristi.

Vsako gospodarsko podjetje pa tudi natančno določa delokrog svojih delovnih moči. Razdelitev dela do skrajnosti je eden glavnih činiteljev zdravega razvoja podjetja.

Tudi v moderni občini se mora ta delitev dela do skrajnosti izvesti. Medtem ko nobeni občini ne pride na misel, da bi prepustila policijske agende upravnemu ali stavbenemu oddelku, se mnogokrat događa, da prepušča občina tehnične agende juristu, ali juridičnemu tehniku.

Kot vodilno smer občinskega gospodarstva zahtevamo torej: 1. ekonomično politiko cen in 2. pravo delitev občinskega reda.

To je temelj, na katerem sloni potem vse občinsko gospodarstvo in ta gospodarski temelj bo občini omogočil, da bo razvila na vseh poljih koristno in intenzivno delo.

Občinske finance.

Kakor mora imeti vsako gospodarsko podjetje urejene finance — to se pravi trdno materialno podlago v obliki akcijskega ali osebnega kapitala — tako tudi občina.

Občina je delniško podjetje na najširši podlagi, na prav komunistični podlagi. Vsak posamezen prebivalec mesta je akcionar tega velikega podjetja. Zato mora skrbeti občina, da imajo vsi ti delničarji enake dolžnosti in enake pravice, paziti mora, da delničarje materialno ne ubije, nego da investira od delničarjev le toliko kapitala, kolikor je razpoložljivega, le do one meje, do katere je zagotovljen osebni obstanek posameznika.

Občinski davki.

Ti občinski delničarji prispevajo svoje deleže v obliki davkov in občinskih dolič. Radi tega je jasno, da morejo posamezni delničarji investirati le toliko kapitala, kolikor dovoljava njih materialna možnost. Ta resnica pa zahteva, da se izvede to obdačenje in pobiranje dolič le s socialnega vidika. Zato se glasi naša zahteva: socialno urejeno obdačenje.

Ako si občina zagotovi ta investicijski kapital, ima presojati, kako ta kapital najekonomičneje investira. 1. Katera podjetja mora ustanoviti, da bodo odgovarjala vsemu prebivalstvu občine in 2. kako naj te oblate prevzame v svojo upravo, da bodo nosila splošnosti in s tem tudi občini največ koristi.

Občinska podjetja.

Luč, vodovod in čiščenje je že danes v občinski upravi. Te obrate le postaviti le na ekonomičnejšo podlago, da bo imela občina od njih več koristi. V prvi vrsti ima občina misliti na to, kako si zasluzi pridobitev cene električne energije. Nujna potreba je, da si občina zgradi sama hidroelektrično centralo na Savi, ali pa, da si zagotovi dobavljanje električne energije od kake tuje vodne centrale.

Zadnja vojna leta so tudi dokazala, da bo komunalna uprava prehrane neobhodno potrebna. Zato naj občina že danes napravi potrebne korake, da bo prevzela v svojo upravo vso preskrbo občine glede kruha, mesa in drugih življenjskih potrebščin. Občina naj zgradi moderno pekarno, ki bo odgovarjala vsem zahtevam, moderno klavnico in moderne tržnice. Občina nima skrbeti le za produkcijo teh življenjskih potrebščin, nego tudi za primerna tržišča.

Dalje je nujna potreba, da občina že enkrat reši vprašanje odvoza smeti. To, kar se imenuje v Ljubljani pobiranje smeti, je klasična primera, kako se ne sme delati. Občina mora nabaviti moderna odvozna sredstva in skrbeti mora, da se te smeti ne odmetavajo na prostore, kjer škodujejo zdravju prebivalstva in onečaščajo ljubljansko okolico. Edina pravilna rešitev tega vprašanja je, izkuritev teh smeti v parnihi kotli in izraba te parne moči za pridobivanje električne energije.

Tudi vprašanje mestnih prometnih sredstev čaka nujne rešitve. Naša cestna železnica ne odgovarja na-

LISTEK.

Socializem in religija.

Kar se tiče razmerja med socializmom in religijo, so danes pojmi precej zmešani. V teh vrstah hočemo podati stališča, kakršna so na pram religiji zavzemali razni socialistični teoretičarji. Čeprav smatra socializem vse družabne duševne, ideološke sile samo za refleksi gospodarskega življenja, vendar je vsakemu jasno, da ljudje čutijo tudi vprašanja bitnosti, vprašanja smotra, postanka in življenjskega cilja.

Stari socializem (komunizem) iz prve polovice 19. stoletja, stoji v splošnem na religioznem in etičnem stališču. Saint-Simon (socialistični pisatelj) pravi v svojem delu »Le nouveau Christianisme«, da je socializem najpopolnejše krščanstvo, ki se ne sme uničiti, ampak popraviti. Dosedanja oficialna cerkev in religija niso izpolnile svoje misije, zato je potrebno novo krščanstvo, takozvana religija ljubezni, medsebojnega bratstva. Robert Owen propoveduje religijo ljubezni. Tudi mnogi drugi

socialisti in komunisti (Fourier, Babeuf, Morly in drugi) so zastopali razne sisteme religioznega socializma. Anglež Denison Maurice spaja ekonomsko življenje s krščanstvom in pravi, da mora v gospodarskem življenju vladati princip asociacije in ne konkurence. Daljni razvoj socializma v tej smeri je prevedel do današnjega takozvanega »krščanskega socializma«, ki je danes najreakcionarnejša, politično konservativna struja. Ta struja nima prav nič skupnega s Saint-Simonovim »novim krščanstvom«. V praksi se ta struja niti najmanj ne približuje principu Kristusove »ljubezni«, niti principu socializma. To je buržoaska in klerikalna dekadencija nekdanjega religioznega socializma.

Naš veliki Karl Marx zavzuje religijo, ki v reakciji proti romantizmu sledi Hegelu in Feuerbachu. Marx smatra religijo za ljudsko tvorbo, antropomorfizem. Po njem je vera samo nekaj refleksi družabnih gospodarskih odnošajev. Engels smatra religijo za refleksi fanatizije, v katerem zadovoljavo ljudske duše formo nekakih nadzemskih, višjih, božanskih bitij. — Vidimo torej, da

sta Marx in Engels zanikala religijo. Stališče Marxovo v novem socializmu ni enoglasno sprejeto. Kautsky najde postanek krščanstva v proletarskem komunizmu židovske sekte, iz katere je izšel Jezus. Torej isto kot refleksi gospodarskih odnošajev.

Erfurtski program se je oddaljil od Marxovega naziranja in proglašal vero za privatno stvar vsakega posameznika, med tem ko Marx hoče emancipacijo od vere poedinca in cele družbe. Angleški socialist Belfort Bax pravi, da ob početku družabnega življenja ni bilo nikake razlike med političnim, socialnim in verskim življenjem. Antagonizem je nastal pozneje in prestane zopet, kadar zmaga socializem.

Tugan-Baranovskij trdi, da je vera duševna potreba človeka in v resnici obstoji. On misli, da vpliva na moralo civiliziranih narodov bolj verska kot pa altruistična zavest.

Razmerje med socializmom in religijo je najbolje osvetlil belgijski socialist Vandervelde v svojih socialističnih esejih. On to razmerje določa po tem, kaj da smatramo pod pojmom religija. Če smatramo (na-

pram Spencerju) religijo kot vero v eno nadmoč, čije časovne in prostorne meje se ne dajo shvatiti, potem taka religija ni v nasprotju s socializmom, ker z njim ni v nobeni zvezi in ker se socializem nanaša samo na ono, kar se more spoznati. Če pa pride v ozir pozitivna veroizpoved, ki je karakterizirana z vero v transcendentno bitje, ki živi nekje izven tega sveta, se dotika družbenega življenja in nastopajo v javnosti pod obliko konfesionelnih strank, mora napram takim religijam socializem zavzeti svoje stališče. Vandervelde misli, da je za socialista edino mogoče biti krščen v prostem zmislu besede brez ozira na pozitivne veroizpovedi. Pozitivne religije naj bi se odpravile, njihove dogme in praznovanja. Na vprašanja: Kaj je življenje, kaj smrt, odkod sem in zakaj sem, naj ne daje odgovora nobena cerkev, ampak vsak posameznik zase po inspiraciji svojega srca in po potrebi svojega razuma. In vera bo, in morala bo, brez kake cerkve, ki bi se edina proglašala za zveličavno in za edino mogočo temelj družabne morale. — Tako Vandervelde.

Pa »Slobodi«.

trebam in je tako nesrečno izgrajena, da se človek desetkrat premisli, predno sede v voz cestne železnice. Vič in Šiška se morata priklopiti temu prometnemu omrežju in izgraditi se mora druga okrožna proga, n. pr. Mestni dom, Resljeva cesta, kolodvor, Bleiweisova cesta, Sv. Jakoba trg s primernimi zvezami z že obstoječimi linijami.

Industrija v okolico.

Končno mora skrbeti občina po lastni inicijativi in če potrebno s kolikor mogoče primernimi privilegiji, da privabi v svoj okoliš kar mogoče veliko industrije. Gotovo je, da bo v bodočnosti ravno Slovenija, posebno pa naša kranjska zemlja glavni industrijski teritorij jugoslovanske države. Zato mora občina že danes skrbeti, da bo postala center tega industrijskega ozemlja.

Vse te naloge ne zahtevajo le modernih in dalekovidnih občinskih uprav, nego tudi skrb za naš naraščajoč, skrb, da si izšolamo tako prebivalstvo, ki bode garancija za bodoči gospodarski razvoj občine. Zato je potrebno, da vodi občina pametno in smotreno šolsko politiko.

Šolstvo.

Organizacija šolstva mora sloneti na potrebah prebivalstva, katere zahtevajo poleg dobrih ljudskih šol v prvi vrsti moderne obrtne šole, ki bodo vzgojevale tisto višje kvalificirano delavstvo, ki bo glavna opora za razvoj naše industrije.

Pri nas primanjkuje meščanskih šol in kolikor mi je znano, je že napravljen sklep občinskega sveta, da se zgradi štiri meščanske šole, dve v mestu in dve v Šiški. Ta sklep je takoj oživitvoriti. Dalje primanjkuje gospodinskih šol. Bil je pač že gospodinski tečaj na liceju, katerega se je pa opustilo. Zahtevamo, da se v prvi vrsti ta tečaj zopet upelje.

Predvsem pa zahtevamo, da se naše šolstvo postavi na bolj demokratični in socialni temelji. Kakor je obveznost obiska za vso mladino enaka, tako mora biti tudi za vse enako upoštevanje. Zallbog pa najdemo v tem oziru mnogo socialne krivice, kar že mladini vcepila tisti nesocialni razredni razloček. V naše šole torej več socialnega in demokratičnega duha!

Odpraviti je predvsem vse šolnine, tako da so vse šole vsem slojem dostopne. Prenapolnjenost razredov je tako epidemično, da se je že popolnoma izgubilo merilo, koliko številu učencev naj bo maksimum enega razreda. Po mojem mnenju ne sme sedeti v enem razredu več kot trideset otrok, da se lahko bavi učitelj z vsemi enako in da se ekonomično izrabijo poučevalni časi. Dalje je nastavitvi po vseh šolah posebno izprašano učiteljstvo za telovadbo, petje, ročna dela, risanje in slikanje. Občina naj tudi skrbijo za brezplačna učila po vseh šolah za otroke revnejših slojev.

Šolski higijeni in zdravstvu mora občina poveriti glavno skrb in v ta namen izvesti strogo nadzorstvo. Za ženske šole naj občina nastavi zdravnice in ne zdravnike. Ti strokovnjaki naj vestno in redno zdravniško preiskujejo šolsko mladino v šoli in na domu in vse šole imajo uvesti redne zdravniško-poučne tečaje. Naše šolstvo ne pozna rednih zdravniških preiskovanj, nima na razpolago moderno urejenih kopalnic. Posebno zahtevamo, da uredi občina za šolsko mladino zobotehnični ambulatorij, kjer bo brezplačno zdravljeni vsem na razpolago.

V mestni šolski svet zahtevamo zastopnike staršev in zahtevamo, da šolsko nadzorstvo vrši nadzorovanje v pravem zmiselnem in ne birokratičnem duhu.

Pouk naj se vrši po vseh šolah le dopoldne. Popoldan naj bo posvečen zabavi in odlohi pod nadzorstvom posebnih kontrolnih organov, posebnih učiteljev in ne onih, ki so dopoldneve že prečepeli v šolskih dvorinah.

Zahtevamo, da se odpravijo vse tako nepotrebne šolske maše, kar ni le slabo vzgojno sredstvo, nego neposredno vzgajanje hinavcev in negovanje hlapčevskega čuta. V tem pogledu mora biti vsakdo deležen popolne svobode in staršev skrb naj bo, kam bodo svojo deco vodili ob nedeljah in praznikih. Končno pa moramo biti tako pravični, da tudi učiteljem priznamo prosto nedeljo in praznik, ako je te prostosti že deležen vsak najnižji delavec.

Izobraževalni tečaji.

Izobraževalno in prosvetno delo občine pa naj ne konča z ureditvijo potrebnih šol. Občina mora skrbeti, da uredi tudi za širše, odraslo prebivalstvo splošno izobraževalne tečaje in institucije, vsem pristopne in brezplačne čitalnice po ameriškem vzorcu in prosta, vsem slojem uristoonna zabavišča in igrišča.

Tako šolsko prosvetno delo občine bo tudi vzgajalo prebivalstvo v pravem umetniškem duhu in bodočnost ne bo doživela takih nepravilnih incidentov, kakor so bila pobalinska pustošenja javnih spomenikov. Naj se misli o umetnosti dotičnih spomenikov kakor se hoče, dejstvo je, da jih je zgradilo mestno prebivalstvo, da jih je občina prevzela v svojo last in oskrbo in da so bili ti spomeniki dela naših umetnikov.

Ravno v Ljubljani pogrešamo na polju umetnosti zanimanja širokih plasti, pogrešamo vidnih znakov olepševalnega dela in razumevanja, kakega pomena je za vsako mesto sistematično negovanje lepega cestnega lica. To skrb mora prevzeti občina in mora tudi žrtvovati v ta namen, kar je v njeni moči. V prvi vrsti pa naj občina že enkrat zgradi v tem slovenskem središču prepotrebni umetniški hram.

Stanovanjska politika.

Končno zahtevamo, da se bavi občina v svojem delokrogu intenzivneje in bolj smotreno s stanovanjsko politiko, kar je ravno v tej dobi največja potreba. Ne zahtevamo od občine, da zgradi že danes neobhodno potrebne delavske hiše, ker priznamo, da je danes tak načrt radi prevleke draginje gradbenega materiala ekonomično neizvedljiv. Pridržujemo si pa, da bomo, kakor hitro se razmere toliko izpremenijo, da bo gradnja takih hiš mogoča, predložili občini obširen načrt, katerega bo morala izvesti, ako hoče, da odpravi enkrat za vselej to stanovanjsko mizerijo.

Marsikaj pa si danes lahko uredi, da olajša prebivalstvu bivanje v občini. Na eni strani primanjkuje stanovanj, na drugi strani se razkošno razmetava s stanovanjskimi prostori. Izpraznimo naše vojašnice, takoj bo prostora za mnogo družin. Izpraznimo naše samostane, prebivalstvo bo zadovoljno, ako bo moglo prebivati v teh prostorih. In koliko je družin, ki razpolagajo le za par oseb z neštevilnimi sobami. Seveda moramo imeti pred očmi tudi stanovanja naših slovenskih mogočev in ne le nemških prebivalcev.

Občina mora urediti stanovanjski urad, kjer se bo brezplačno nakazovalo stanovanja, občina mora uvesti stanovanjsko nadzorstvo, katero bo v vseh zadevah stanovanj končno veljavna oblast. S temi institucijami naj podpira občina javno in privatno zidanje hiš, razpisuje naj nagrade za vzorne stavbne in regulacijske načrte, skrbijo naj, da si prisvojijo ugodni stavbinski svet in preskrbi naj potrebnim primerne in cene kredite za zidanje hiš.

Akoravno bi imeli izpregovoriti še marsikatero potrebno besedo o občinskem gospodarstvu, o urejanju socialnih institucij, bolnic, hiralnic, javnih zavetlišč, o kanalizaciji in regulaciji mesta, o submisijah politiki občine, o preskrbi občinskega delavstva itd., naj za danes zadostuje omenjene točke občinske politike in pričakujemo, da bo občina v bodočnosti hodila ona pota, ki bodo zagotovila vsemu prebivalstvu udobno in življenja vredno prebivanje v svojem domu.

Izprememba volilnega reda.

Te garancije so pa le tedaj mogoče, ako se k občinskemu gospodarstvu pritegnejo vse plasti prebivalstva in zaradi tega smo predložili občinskemu svetu predlog, da se sedanji občinski volilni red v duhu modernega časa izpremeni. Naš predlog zahteva:

1. Novi občinski volilni red naj temelji na splošni enakosti in neposredni volilni pravici po proporcionalnem sistemu.

Pod splošnostjo razumevamo, da se dá volilno pravico vsem prebivalcem občine, brez vsakega izvzetka. Tudi volaki morajo dobiti volilno pravico. V tem oziru pričakujemo, da ljubljanska občina ne bo bolj nazadnjaška, kakor sarajevska, ki je pred enim mesecem dala vojakom volilno pravico. Proporc bo tudi vsem manjšinam zagotovil upoštevanje.

2. Volilna pravica je za oba spola enaka.

Priznati moramo, da se dela našemu žensktvu velika krivica, ako se mu v splošnosti ne zagotove iste pravice, katere uživajo moški. Ravno sedanja volna je dokazala, da je žensktvo na vseh poljih zrelo za sodelovanje in da bi brez tega žensktva danes ne stali še tako vztrajajoče v tej težki gospodarski krizi. Ako so narodi stare Avstrije in z njimi slovenski narod, štiri in pol leta prenašali te brezprimernosti žrtve in vztrajnosti, imamo to v prvi vrsti pripisovati resničnemu in globokemu uveljavljenju ženske kot gospodarske in delovne moči. Oddolžimo se v tem spoznanju naoram našemu žen-

stvu s tem, da ne delamo v bodočnosti nobenega razločka med dolžnostmi in pravicami.

3. Aktivno in pasivno volilno pravico imajo vsi odrasli, ne glede na spol, ki so prekoračili dvaseto leto in ki so zaposleni vsaj pol leta v okoliš občine.

Med aktivno in pasivno volilno pravico ne delamo nikakega razločka. Kdor je sposoben, da po lastnem predurku voli zastopnika v občinski svet, mora biti tudi sam sposoben kot občinski svetnik. To spoznanje ni demagoško, nego povsem logično. Človek, ki je prekoračil dvaseto leto, je preudarnejši kakor marsikateri starček, je inicijativnejši in delateljnejši. Ako ne napravljamo meje v visoki starosti, ne smemo delati starostnih meja naši mladini glede aktivne in pasivne volilne pravice.

4. Izvoli se takoj poseben volilni odsek, obstoječ iz šestih občinskih svetnikov, od vsake stranke po dva člana — ki naj najkasneje do prvega julija 1919 izdelajo nov občinski volilni red. Nove volitve se razpišejo in izvrše najkasneje do prvega avgusta letošnjega leta.

To je naš predlog in čakamo mirno vašega sklepa. Vaš sklep bo izpričevalo vaše razsodnosti ali nerazsodnosti!

Prvo razočaranje.

»Navada je železna srajca!« — Uverjen sem, da bi našel med učiteljem prav malo takih, ki bi ne zagodrnjali, če bi zagledali lepega dne na mestu šolske table kos Cankarjevega ogromnega ogledala, ki se opira z zgornjim robom samih zvezd, sloni s spodnjim na dnu morja, ter sega na obeh straneh od jutranje do večerne zarje. Ta in oni bi vrgele morda v svoji sveti jezi celo kamen v ogledalo, če bi ga imel slučajno pri rokah. Nič bi mu ne bilo žal, če bi se razletelo dragoceno ogledalo na tisoč koscev.

»Navada je železna srajca!« — Železnih rok bo treba, da potegnemo temu in onemu železno srajco preko glave. Nesreča, da mu ob tej operaciji odgnemo ušesa in posnamemo raz nos tudi očala, ne bo velika. Pomencal si bo oči, se ozri v ogledalo življenja in krenil bo po stezah, kolovozih in cestah za velikim romarjem v pestri svet. Na potovanju pa bo izpoznal kmalu, da je hvaležnejše delo, zajemati snov za vzgojo iz življenja, nego pa iz mrtvih knjig, iz katerih puhti samo letična morala, ki okuža zrak v že itak zatohli šolski sobi.

Vem, da vzgojitelj in vzgojiteljica na svojem potovanju ne bode srečavala umetnikov in genijev, kot jih je srečaval veliki romar, a srečavala bode otroke tvorničarjev, trgovcev, gostilničarjev, uradnikov, velikih posestnikov itd. In tudi ti otroci so izvečine umetniki in geniji posebne vrste. Njihov vpliv je na vzgojitelje in vzgojiteljice izvečine zelo velik; sosebno velik je njihov vpliv na vzgojiteljice. In tak mali umetnik in genij se tega tudi kmalu zave.

Kako neki bi se ne zavedel tega! — Saj ga neizkušeni vzgojitelj in neizkušena vzgojiteljica sama zapeljeta na to opolno pot. In za to ni treba dosti; zakaj že sam glas in sam pogled izdasta otrokom dovolj. Nikar ne podcenjuje otrok! Saj menda vendar ne mislite, da se ob prijaznem glasu in prijaznem pogledu do tega in onega izvoljenca človeške družbe ne porode med maso razreda takale in podobna vprašanja: »Zakaj neki mene ne ogovarja tako prijazno?« »Zakaj neki mene ne pogleda nikdar tako lepo?« — »Zakaj se neki meni nikdar ne nasmeje?« — »Zakaj neki mene nikdar mehko ne poboža?« — »Zakaj meni ne dovolj nikdar tega in onega?« — Ej, otroci občutijo to! Samoposebi se ume, da takih občutkov otroci sami ne znajo analizirati; ne oporekam, da izvrše analizo v mislih, a ta analiza je le delna, in izvečine ne najde pravega odgovora. In iskanje pravega odgovora zanese med maso razreda ono pridušnost, ki razganja človeško notranjost, kot razganja para kotel, in išče izhoda toliko časa, da ga najde; če ga ne more najti drugje, ga najde pri materi, ga najde pri očetu. Ali pa ste že kdaj razmišljali o bolestiti, ki razleda dušo in srce materi in očetu, medtem, ko lovč njune misli primeren odgovor, in ujamejo največkrat laž? — Nikar se ne vdajajte mislim, da ubožen in deloven človek ne more imeti take duše in takega srca, nego lu ima človek v svili in zlatu. Ima ju! In dostikrat sta duša in srce ubožnega in delovnega človeka plemenitejša, nego pa sta duša in srce tega in onega, ki hodi v svili in zlatu. Saj to je ravno prokletstvo vse vzgoje, da se kastovstva niti oni ne morejo otresti, ki so si izvolili stan,

iz katerega bi morala prava socialna ljubezen kar puhteti, a ne samo brleti, kot brli dušica na olju. To nepoznanje prave soc. ljubezni rodi pri roditeljih odpor, ki najde prej ali slej svoj izhod v besedah, v besedah, ki doneso nedolžnemu otroku največkrat prvo razočaranje in prvo izpoznanje resnice, da so le pred Bogom vsi ljudje enaki. In to izpoznanje zapelje v dušo in srce! Vez med domom in šolo je pretrgana, in nobena šivanka je ne popravi tako, da bi izginila vsaka guba šiva. V dušo in srce otrokovo pa ležejo sence; sence ležejo v dušo in srce; ki sta se do tedaj kopala v samih toplih, zlatih žarkih materine in očetove ljubezni. Ali je čudež potem, da se razvije tolikokrat že med šolsko mladino boj človeka proti človeku? — Ne, prav nič čudno ni to; čudno je le to, da sovraštvo med ljudmi ni še bolj razpaljeno, nego je že itak. In prav nič me ni strah povedati, da pripomore k temu sovraštvu marsikaj tudi šola; in še sosebno taka šola, na kateri delujejo vzgojitelji in vzgojiteljice, ki jim duše in srca ne polni prava socialna ljubezen. Največkrat sta kriva neroden vzgojitelj in nerodna vzgojiteljica, da zapolje po svetšču, kjer bi morala plavati prava socialna ljubezen, duh kastovstva. Brez te ljubezni pa ni socialne in ne moralne vzgoje; zakaj kastovstvo ljubezni sploh rodi ne more, a vse, kar je proti ljubezni, je nesocialno in nemoralno. In človek, ki ni prežet prave socialne ljubezni, postane morda lahko dober učitelj, a nikdar ne bo postal dober vzgojitelj. Ali vzgoja, ali pouk? — To je sedaj vprašanje! ... Odgovora na to pa nočem vtepati nikomur; a dan je v besedah: »Ljubi svojega bližnjega kot samega sebe; in tvoji bližnji je vsak človek!« —

Iz ravnokar povedanega je razvidno, da je podlaga socialne in moralne vzgoje ljubezen, in sicer ona prava, nesebična socialna ljubezen, ki vidi v vsakem človeku sebe samega. Te ljubezni mora biti prežet vsak vzgojitelj, je mora biti prežeta vsaka vzgojiteljica, če hočeta, da bode puhtela iz njunih duš in src in oplenjevala duše in srca, v vzgojo jima izročene narodove mladeži. Ljudje božji, vzgoja ni komedija, temveč je nekaj resnega in zaradi tega bi morali priti med narod le taki vzgojitelji in le take vzgojiteljice, ki so jim že na učiteljsku ob Cankarjevem ogledalu oplenili duše in srca. Gospodje na učiteljsku pa naj kažejo naraščajo narodnih vzgojiteljev in narodnih vzgojiteljic res žive ljudi, kot je Cankarjev »Jure« itd. in ne bolehnih figur, ki jih je porodil ta in oni — pa magari priznan — mladinski pisatelj iz svojih z moralo prepojenih možganov; zakaj le tak narodni vzgojitelj in le taka narodna vzgojiteljica bode nosila v duši in srcu pravo socialno ljubezen, ki jima je ne bode treba otrokom samo hliniti, temveč bo samoposebi silila na dan in ogrevala in oplenjevala za vse lepo tako dovzetne otroške duše. Le potem te ljubezni bomo dosegli ono tesno vez med domom in med šolo, o kateri sanjamo že leta in leta, in nimamo v resnici pokazati v tem oziru ničesar; zakaj vse naše dosedanje delo v tem oziru ni bilo narodno, temveč je bila komedija, proračunjena za pohvalo in za eden, pa magari samo eden klin lestvice.

Zalostno je to, a je resnično. Remedure je treba najprej v tem oziru; treba pa je iste tudi v narodni šoli sami. Ob tozadevni remeduri v narodni šoli sami, mislim predvsem na berila in čitanke, ki so nam nudile že tudi dosedaj kopico tozadevne moralizirajoče snovi, med katero je plaval kot biser v gnoju berilni sestavek: »Mater je zatajila.« Samo en slovenski pedagog je imel enkrat pri izbiranju tozadevne snovi srečno roko, in zaradi tega ga cenim v tem oziru visoko nad vse druge.

In en sam Cankarjev »Jure« odtehta vso vzgojo, ki so nam jo nudile čitanke in berila dosedaj. To naj pomnijo oni, ki so poklicani, da nam postavijo nova berila in nove čitanke; zakaj namen beril in čitank ni to, da bi ob njih preizkušali ta in oni nadzornik metodo tega in onega učitelja, temveč one so zbirka dragocenegega zaklada, ki naj vpliva neposredno, t. j. brez običajnega pedagoškega mrcvarjenja na otrokovo dušo in srce; zakaj le tako bode otrokova duša in srce oplenjevala tudi dom, in le tem potom bo mogoče doseči ono enotno vzgojo mase, o kateri govorijo in pišejo nekateri moderni reformatorji vzgoje.

Francoski listi o italijanskih zahtevah.

Gustav Hervé priobčuje v svojem listu »Victoire« na uvodnem mestu italijansko in jugoslovansko sta-

lišče o vprašanju spornih ozemelj ob Adriji. Ko očitno simpatizira in podpira italijanske razloge, zaključuje, da morajo zavezniki izpolniti dolžnosti, ki so jih sklenili z londonskim dogovorom. Za njega more biti samo Reka sporna. A tudi tu »ne sme francoska vlada pri reševanju pozabiti, da mora biti latinsko edinstvo v bodočnosti direktiva francoske politike.« S tem, da bi Francija dala Reko Hrvatoma, še včerajšnjim avstrijskim bojevnikom, ne sme narediti budalost in ustvariti med seboj in Italijo nova nesporazumljenja in izzvati novih zmešnjav.

»France Militaire« prinaša članek generala Baletera, v katerem povečuje italijansko vojsko in pletira za italijanske pretenzije. Italijo je treba zadovoljiti in ji pomagati, da se vojaško in ekonomsko more upirati germanizmu.

»Cris de Paris«, ki zadnje čase redno prinaša jednake šale na naš račun, je priobčil pred kratkim članek »Jugoslovani«, v katerem pravi, da predstavljajo novo državo SHS, sestavljeno iz treh različnih narodov, trije sijajni diplomati, ki so si razdelili svoje vloge na konferenci. »Vesnič zahteva širok pas bolgarskega teritorija, Trumbić Dalmacijo in Reko, Zolger Istro, Trst, Gorico in Gradiško.« »Hvala bogu, da jih je samo trojica!« vzklika nadalje list in pravi, da je »delo Zolgerja, boriti se proti Italijanom, pa naj si bo kot avstrijski ali pa jugoslovanski minister. G. Zolger se, kakor se vidi, ni prav nič izpremenil, samo, da je prej deloval na Dunaju, zdaj v Parizu.« Končno citira list neko mesto iz govora, ki ga je imel dr. Rybář v avstrijskem parlamentu, kjer je branil Jugoslovane. »In tako« — zaključuje list — »bo ena voljni posledic ustvaritev kraljevine, v kateri se bodo Srbi, ki so se tako hrabro borili proti habsburški monarhiji, ujediniili s Hrvati in Slovenci, ki so jo še hrabrejše branili!«

Pod naslovom »Vprašanje Reke: jugoslovansko stališče«, prinaša »Petit Republicque« izjavo Riharda Denca, jugoslovanskega guvernerja Reke, do prihoda Italijanov, kateri zastopa jugoslovanske zahteve s pravnega, etniškega in ekonomskega stališča. Z ozirom na to, da so branilci Reke, ki govorijo v imenu reškega prebivalstva kot n. pr. Grom, Antoni in Antonio Vio, sami rojeni Rečani, dokazuje Denac, da suvereniteta Reke ne pripada samo mestu, ampak tudi Hrvatski in Ogrski, ki so tvorile njen kondominij. Mesto je imelo samo občinsko avtonomijo, ki jo je jugoslovanska uprava čuvala. A tudi če bi imelo mesto kdaj pravico, razpolagati s suverenostjo v političnem pogledu, se je treba spomniti, da italijansko Narodno vijeće ne predstavlja voljo naroda. Sestalo se je brez vsakega pooblaščenja in je prejele svojo oblast od italijanskih vojnihi oblasti. V mestu, ki se nahaja na čisto jugoslovanskem ozemlju, prevladuje jugoslovanski element nad italijanskim; razmerje prebivalstva je: 42:41% Jugoslovani in 57:59% Italijani. Ako bi se Reka dodelila Italijanom, bi dobila Italija izključni monopol za trgovino v Jadranskem morju, a Jugoslovani bi izgubili izhod na morje. Trgoske zveze Jugoslavije bi bile odvisne od dobre volje italijanske vlade.

Vladi blizu stoječi »Temps« zavrača nedavni članek »Timesa«, ki obžaluje, da Italija ni sprejela arbitraže, Napada Steeda kot pokrovitelja Jugoslovani, ki so nasledniki Avstrije. Italija more poslušati samo Wilsonovo, v prijateljskem zmislu izrečeno stališče v jadranskem vprašanju. Kar se tiče razsodišča, je kompetenten samo svet deseterice, ki bo po italijanskih nadah odobril italijanske želje. Kot argument, radi katerega jugoslovansko ujediničenje ne zasluži zaupanja Evrope, niti, da bi se ga vzelo za resno, navaja list, da Jugoslovani niso v preteklosti nikoli tvorili eno etniško ali drž. celoto kot Poljaki in Čehi in dokazuje, da obstojijo velike etniške in religiozne razlike, ki jih delijo in zaključujejo možnost, da bi Jugoslovani mogli ustvariti edinstveno državo, na katero bi mogla Evropa računati.

P. P.

Politične vesti.

Jugoslavija.

Narodno predstavništvo.

LDU, Beograd, 8. Predsednik dr. Pavlovič otvori sejo ob 4. uri 20 min. popoldne. Zapisnik zadnje seje se sprejme brez izpremembe. Med vlogami se nahaja nekaj interpelacij in naredba o začasnih določbah za rešitev agrarne reforme. Naredba je taka, kakor jo je izdelal poprejšnji minister Korać, samo da je izpuščeno ono vprašanje, ki določa ustano-

socialisti vse sodnike in policiste za barabe, ki naj se jih polovi in zapre. Zaključujoč svoje pripovedovanje, je naslednik sv. Hermandade v električnem stisnil ustnici, skril roko v pest in jezo vzkliknil: Sedaj smo še brez moči — ampak mi jim že se pokazemo...! Prosim itd. Brez komentarja!

— Aretacije v masah. Z vlakom, ki prihaja iz Ajdovščine v Gorico, prevažajo Lahi dan za dnem ulete fante, može, dekleta in žene. Sumi se, da jih odvažajo v Italijo. (P.P.)

— Protizakoniti nabori goriških fantov. V Gorici so nabiti plakati, s katerimi naznanja laška okupacijska oblast, da se bodo vršili nabori za letnico 1897.—1901. S to odredbo je Italija vnovič kršila mednarodno pravo, ki ne dovoljuje okupacijski oblasti nikakih naborov v zasedenem ozemlju, dokler ji to definitivno ne pripade. (P.P.)

— Beguncem! Pri poverjeništvu za socialno skrb se oglašajo dan na dan množični begunci v zadevi naknadne begunske podpore. Stroški, ki jih imajo begunci s tem, da prihajajo glede te podpore povpraševati v Ljubljano, so popolnoma nepotrebn. Ako bi poverjeništvu dobilo kaj aktov iz zasedenega ozemlja, bo dotične begunce o tem uradno obvestilo. Priglasiti se in povpraševati ni treba nikomur.

— Delniška družba »Union«. Na obnem zboru delniške stavbinske družbe »Union« v Ljubljani, dne 3. t. m. se je določila za poslovno leto 1918. dividenda v znesku 30 K na delnico, ki je izplačljiva po 1. juliju 1919.

— Pisarna organizacije ljubljanskega učiteljskega uraduje vsak dan razen nedelj in praznikov od 5. do 6. ure zvečer v Učiteljski tiskarni, I. nadstropje. Tu se dobe vse informacije, ki se tičejo organizacije in nje glasila »Jugoslovanski učiteljski list«. Vsem naročnikom javljamo, da je izšla druga številka za mesec februar, ki se je že razposlala. Kdor lista še ni prejel, naj to takoj javi na gori omenjeno pisarno ustmeno ali pisмено. Prihodnja številka (za mesec marec) izide koncem aprila. Upamo, da bomo zamudo, ki je nastala vsled raznih zaprek, do meseca junija prehiteli. Vse ostale, ki še niso naročniki, si pa dovolj prositi, naj se naroče na časopis. Polletno stane 7 kron, četrtletno 4 krono. S tem podpirate našo mlado organizacijo in ideje bodočih učiteljev in učiteljic. Naročila sprejema pisarna, po pošti naj se pa pošiljajo upravniku: Joško Zabkar, Resljeva cesta št. 10. II. nadstropje, Ljubljana.

— Naval k sinfoničnim koncertom orkestra srbske kraljeve garde je tako velik in navdušenje tako pristno, da izraža ljubljansko občinstvo željo, naj bi se še tretji sinfonični koncert te izvrstne godbe vršil v Ljubljani. Naznanja se torej občinstvu, da priredi orkester v petek, 11. t. m., še tretji sinfonični koncert. Vstopnice se prodajajo v trafikah v Prešernovi ulici 54. Spored objavljamo na drugem mestu.

— II. promenadni koncert glasbe srbske kraljeve garde bo v »Zvezdi« danes popoldne od 5. do 6. ure pod vodstvom kapelnika gosp. Rendla.

— Za naše vojne ujetnike. Ljubljanska kreditna banka ima zveze s švicarsko banko v St. Gallen in ta lista nadaljnje zveze z laškimi bankami. 100 K je vrednih 25 frankov = okoli 30 lir. Višje nam tudi Lahi niso menjavali. Kdor pošlje svojcem večji znesek, naj kar sam vloži pri banki, lahko z dostavkom: »od Švice daljo brzojavno«. Naslov mora biti natančen in gotov. Naslovi poslani do meseca januarja navadno iz kakega »Campo« ali »Koncentramento« (na primer Grezzano, Forte San Felice, S. Marco) ne drže več, kajti ujetniki so bili porazdeljeni na delavske stotine (Centur Labor) že meseca januarja in razpršeni po vsej Italiji. Za mlade tovariše v taboru Teano pri Kaserti sem »vložil« danes tisoč frankov = 4000 kron, kar bo že zadostovalo za pirhe. Svojem ujetnikov naznanim, da mi o posameznih pripradnikih ljubljanskega polka ni drugega znano, kakor to, kar sem že objavil. Prosim naše denarne zavode za prispevke in naša društva, zlasti ženska, naj pridno zbirajo za ujetnike. Ako človek opazuje, kako se ljudje svobodno razveseljujejo po gledališčih in koncertih in kako si ga privoščijo, akoravno je drago in kako naši ujetniki vsega tega nimajo, trdno zaupa, da bo vsakdo nekaj prispeval za nje, ako se ga opozori na njihovo trpljenje. — S.c.

— Vojakom bivšega 17. pešpolka. Oktobra 1. l. so padle zadnje štiri žrtve pri Asiago. Njihovo smrt sem naznanil svojcem, imen ne morem objaviti, ker so mi bili ukradeni s prilago tudi zapisniki. Svoji naj nazna-

nijo sprejem obvestila »Slovenskemu Rdečemu križu« v Ljubljani, Poljanska cesta št. 4, II. nadstropje. V Rivi sem še pokopal J. Bernača iz Begunja na Gorenjskem, ki se je ponesrečil z ročno granato. V pisarni »Slov. Rdečega križa« naj naznanijo osebo ali pismo vsi sedemnajsti, katerim se je posrečilo ubežati: 1. kje so bili; 2. če je kateri tovariš tam umrl; 3. kako se je vsem godilo i. dr. Posebno svoje narednikov, ki so poveljniki delavskih stotnij, prosimo, naj osebno ali po dopisnici na zgorajšnja vprašanja odgovore. Vsem slovenskim rojakom iskreno priporočamo splošno denarno zbirko za uboge ujetnike. Darove naj pošiljajo na »Slov. Rdeči križ«, »Dobrodelnost« ali na naše dnevnike. Morda bo mogoče darove za veliko noč že odposlati. O uspehih delovanja za ujetnike bomo sproti poročali po naših listih.

— Za podbana je bil imenovan dosedanj veliki župan ličko-krbavske županije dr. Tomislav Tomljenovič.

— Organizacijo sodnih uradnikov so osnovali 8. t. m. v Sarajevu, ki si je stavila nalogo, dvigniti materialni in moralni položaj sodnijskih nameščencev.

— Pri bosanskih železnica so prosta tri mesta vlakovnih preglednikov. Za to službo pridejo v poštev vpokojeni vlakovni pregledniki ali za to službo zmožni vpokojeni nadzorniki jugoslovanske narodnosti, ki so še za službo sposobni. — Prijave sprejema do včeraj 10. t. m. obratno nadzorništvo južne železnice v Ljubljani (belgijska vojašnica, objekt VI.)

— Časnikarji v Budimpešti so bili vsi odstavljani in morajo opravljati razna težka dela. V redakcije so komunisti nastavili povsem nove moči, ki jih plačujejo prav visoko, dokler še ni odpravljen kapitalistični red.

— Poletni čas se udele po odredbi ogrske republike svetov na Ogrskem za dobo od 15. aprila do 15. septembra.

— Španski parobrod »Manuel Calvino« je na potu v Odeso zadel ob vrodu v Dardanele ob mino in se potopil. Na krovu so se nahajali iz Španske izgnani Rusi.

Iz stranke.

Shodi.

Krajevna politična organizacija za Ljubljano in okolico priredi v nedeljo, dne 13. aprila ob 3. uri popoldne ljudski shod na trgu pred »Mestnim domom« s sledečim dnevnim redom: 1. Aproxizacija. 2. Mestna jubilejska ubožnica. 3. Volilna reforma. — Sodrug in sodružice! Shod je izredno važen. Treba je, da na javnem shodu zavzamemo svoje stališče napram vprašanjem, ki so za nas največjega pomena. Agitirajte za impozantno udeležbo!

Poročila.

Strnišče pri Ptuj. V nedeljo, 6. aprila se je vršil pri nas javen ljudski shod, ki ga je sklicala tukajšnja politična organizacija. Poročal je sodrug Favaj iz Maribora v političnem položaju v državi z ozirom na zunanji politični položaj. Rekel je, da sedijo gospodje v Parizu že pet mesecev, ne da bi kaj sklenili. Kakor vse kaže, bodo ti ljudje sklenili tak »mir«, ki nam prinese v zgodnjem času novo vojno in trpljenje. Kakor smo bili siti vojne, tako smo siti še sedaj miru, ki ga v Parizu že skoro pol leta sklepa. Sodrug Favaj je na to pojasnil položaj v državi, ki ji pravijo »svobodna«, a kakor vse kaže, posebno na Hrvaškem, bo ta svoboda vse drugačna kakor si jo vse želimo. Zato je treba, da se delavec in kmet združita v naših političnih organizacijah, da si potem teh priborita pravo svobodo in pravice v državi, ki mora biti skoz in skoz demokratična. — Za Favajem je sodrug iz Ptuja pojasnil stališče naše stranke napram agrarni reformi, radi katere je prišlo do krize v centralni vladi v Beogradu. Razložil je navzočim kmetom, kako si socialno-demokratična stranka predstavlja razdelitev veleposestev ter pozivljal kmete, naj pristopijo k političnim in strokovnim organizacijam socialno-demokratične stranke. — Nato je sodrug Komavli priporočal navzočim naše liste »Naprej« in »Ljudski glas«, ter povdarjal, da je duševna hrana delavcu in kmetu ravno tako potrebna kakor telesna. Zato morata delavec in kmet poseči po samozabrazbi, ker ljudskošolska izobrazba ne zadostuje človeku, ki si hoče priboriti boljše življenje. Treba je zato, da postane vsak naročnik »Napreja« in »Ljudskega glasu« ter sega po brošurah, iz katerih črpa to, kar mu šola ni mogla dati. S pozivom, naj vsak pristopi v organizacijo, je sodrug Ko-

maavl zaključil shod, ki se ga je udeležilo nad štiristo ljudi. — Sodrug, ki so se vpisali v krajevno politično organizacijo, naj se zglasijo pri sodrugu V. Komavli, da jim izroči legitimacije.

Strokovno gibanje.

Iz strokovnih organizacij.

Shod usnarjev in mlinarjev se vrši 13. t. m. ob 9. uri zjutraj v Kranju.

Mezdno gibanje.

Mezdno gibanje usnarjev v Ljubljani, Kranju in na Vrhniki je končano. Pogodba se je sklenila, po kateri se zvišajo tedenske plače za 60 %, akordne pa za 40 %. Vse druge ugodnosti v tovarnah ostanejo. Če bi tovarna ne mogla ustreči preskrbi svojih uslužbencev, se je pripravljena pogajati dalje.

Vestnik »Svobode«.

Dramatični odsek »Svobode« v Ljubljani priredi v celiskem mestnem gledališču v soboto, dne 12. t. m. ob pol 7. uri zvečer E. Ganglnovo rodbinsko dramo v štirih dejanjih »Sin«. — V nedeljo ob pol 4. uri popoldne priredi veseligr v treh dejanjih »Cigani«. — Udeležite se pomoštevilo!

Celjska podružnica »Svobode«. Ker se jih oglašja vsak dan več za informacije, se je sklenilo, da je vsak dan od 5. do 6. ure zvečer v vrtni dvorani na »Zelenem travniku« eden izmed zaupnikov strankam na razpolago.

Najnovejše vesti.

Se že boje.

LDU. Curih, 9. (ČTU.) »Perseveranza« poroča iz Pariza: Po ogrskem vzgledu žugajo sedaj tudi Jugoslovani z izročitvijo svojih dežel v roke boljševizma, ako ne dobe zaželenih jadranskih posesti. List poudarja, da mora Italija napram grozečim zapletljajem na vzhodu in na Balkanu zahtevati zagotovitev meje med Alpami in Adrijo.

Otvoritev jugoslovanske razstave v Parizu.

LDU. Zagreb, 9. Kakor poročajo listi iz Pariza, se odpre jugoslovanska razstava v Parizu jutri, 10. t. m. Otvoril jo bo francoski minister za prosveto. V isti palači se nahaja tudi izložba španskih in italijanskih umetnikov.

Agrarna reforma v Čehoslovaški.

LDU. Praga, 9. (ČTU.) »Večer« piše: Ta teden sprejme odsek narodne skupščine za zemljiško reformo načrt zakona o razlastitvi veleposestev. Sprejetje tega načrta pomenja uspeh skupnega dela vseh strank. Že danes moremo reči, da obsega razlastitev štiri milijone hektarjev zemljišča veleposestnikov ali 14 milijonov orah. Od te površine (njive, travniki, pašniki in gozdovi) odpade 10 milijonov mernikov na češkem in 11 milijonov na slovaškem ozemlju. Naravno je, da ima Slovaško iz te razlastitve največji dobiček, in vsled tega primeren vpliv na odločitev o zakonu. Slovaški poslanci in slovaška vlada so v tem pogledu izrazili svoje želje in narodna skupščina se bo nanje ozirala, ker se zemljiška reforma v prvi vrsti tiče Slovaške.

Bavarska sovjetska republika.

LDU. Monakovo, 9. (DunKU.) V seji osrednjega sveta, v kateri so sklenili proglasiti republiko svetov, je izjavil predsednik kmetskega sveta Gandorfer, da soglašajo kmetski svet s proglasitvijo republike svetov in zagotavlja svoje sodelovanje pod nastopnimi pogaji: 1. Socializacijo v poljedelstvu more izvesti osrednji gospodarski urad samo v sporazumu z deželnim kmetskim svetom. Za socializacijo pridejo v poštev vsi poljedelski obrati z nad 1000 delavnimi dnevi na leto. Manjši obrati bodo socializirani samo v kolikor bo to določil deželni kmetski svet. Zlasti se bo to zgodilo v primeru slabega gospodarstva. Vse poedine primere bo presojal deželni kmetski svet s sodelovanjem okrožnih, okrajnih in lokalnih kmetskih svetov. Najvišji zakon socializacije mora biti odsvet s strani ljudsko prehrano. 2. Trgovina, obrt in mala industrija so izvzete od socializacije. 3. Vlada mora nastopiti z vso odločnostjo proti vsakršni nasilni politiki posameznih strank in varovati vse posebne pravice Bavarske.

Cottin pomiloščen.

LDU. Amsterdam, 9. (ČTU.) Iz Pariza se poroča: Na predlog Cle-

menceauja je spremenil predsednik republike smrtno kazen nad Cottinom, zaradi napada na Clemenceauja, v desetletno ječo.

Aproxizacija.

Preložitev krušnih komisij. Krušne komisije bodo uradovale šele v soboto, dne 12. t. m. od 8. do pol 1. ure popoldne, ker se bode dalo na razpolago strankam, da dobe lahko mesto kruha moko za kruh. Na močne izkaznice se bode dobilo tudi naprej moko za pecivo. Predno se ne objavi, kako se bode to izvršilo, naj nihče ne odda svojih krušnih kart pekom.

Peki in prodajalci kruha se vabijo, da se zglase zanesljivo v četrtek, dne 10. t. m. ob 10. uri zjutraj v veliki dvorani mestnega magistrata radi tozadnega dogovora. Manjkati ne sme prav nobenega, ker je zadeva sila nujna in ni časa, da bi se z vsakim pekom ali prodajalcem radi prepoznega prihoda posebej obravnavalo.

Meso na rdeče izkaznice B bode delila mestna aproxizacija v petek, dne 11. t. m. in v soboto, dne 12. t. m. v cerkvi sv. Jožefa. Določen je tale red: popoldne od 1. do pol 2. št. 1 do 300, od pol 2. do 2. št. 201 do 400, od pol 3. št. 401 do 600, od pol 4. št. 601 do 800, od pol 5. št. 801 do 1000, od pol 6. št. 1001 do 1200, od pol 7. št. 1201 do 1400, od pol 8. št. 1401 do 1600, od pol 9. št. 1601 do 1800. — V soboto, dne 12. t. m. dopoldne od 8. do pol 9. št. 1801 do 2000, od pol 9. do 9. št. 2001 do 2200, od 9. do pol 10. št. 2201 do 2400, od pol 10. do 10. št. 2401 do konca.

Kislo zelje za III. okraj. Stranke III. okraja prejmejo kislo zelje v četrtek, dne 10. t. m. na krompirjeve nakaznice pri Jakopiču na Mirju. Določen je tale red: Dopoldne od 8. do 9. št. 1 do 500, od 9. do 10. št. 501 do 1000, od 10. do 11. št. 1001 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 2 kg kislega zelja, kar stane 1 krono.

Kislo zelje za IV. okraj. Stranke IV. okraja prejmejo kislo zelje v četrtek, dne 10. t. m. in v petek, dne 11. t. m. na krompirjeve nakaznice pri Jakopiču na Mirju. Določen je tale red: Popoldne od 2. do 3. št. 1 do 300, od 3. do 4. št. 301 do 600, od 4. do 5. št. 601 do 900. V petek, dne 11. t. m. dopoldne od 8. do 9. št. 901 do 1200, od 9. do 10. št. 1201 do 1500, od 10. do 11. št. 1501 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 2 kg kislega zelja, kar stane 1 krono.

Kislo zelje za V. okraj. Stranke V. okraja prejmejo kislo zelje v petek, dne 11. t. m. na krompirjeve nakaznice pri Jakopiču na Mirju. Določen je tale red: popoldne od 2. do 3. št. 1 do 450, od 3. do 4. št. 451 do 900, od 4. do 5. št. 901 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 2 kg kislega zelja, kar stane 1 krono.

Kislo zelje za VI. okraj. Stranke VI. okraja prejmejo kislo zelje v soboto, dne 12. t. m. na krompirjeve nakaznice pri Jakopiču na Mirju. Določen je tale red: dopoldne od 8. do 9. št. 1 do 400, od 9. do 10. št. 401 do 800, od 10. do 11. št. 801 do konca.

Stranka dobi za vsako osebo 2 kg kislega zelja, kar stane 1 krono.

Kislo zelja za VII. okraj. Stranke VII. okraja prejmejo kislo zelje v soboto, dne 12. t. m. na krompirjeve nakaznice pri Jakopiču na Mirju. Določen je tale red: popoldne od 2. do 3. št. 1 do 300, od 3. do 4. št. 301 do 600, od 4. do 5. št. 601 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 2 kg kislega zelja, kar stane 1 krono.

Raznoterosti.

* Bolečine v udih odpravi obdrženje s Fellerjevim, bolečine odpravljajočim »Elsa-fluidom«. Predre kožo, odpravi bolečine, povzročajoče »strupe prehlajenja«, ker oživlja krvno cirkulacijo ter ustvarja prijetno dobročutje, kjer smo preje bolečine čutili. 6 dvojnati ali 2 specialni steklenici tega zdravniško priporočenega domačega sredstva pošlje za 19 kron lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 252 (Hrvatsko). To izborna obdrgovalno sredstvo se ne more z ničesar družim nadomestiti in naj bi ne manjkalo v nobeni hiši. Tudi Fellerjeve milo odvajajoče »Elsa-kroglice«, 6 škatlic 9 kron 50 vinarjev so dobre! Ovoj in poštnina zaračunani se posebej, vendar največ, čim več se torej naenkrat naroči, tem več se prihrani.

izdajatelj in odgovorni urednik:

Josip Petejan.

Tisk »Učit. tiskarne« v Ljubljani.

Raznašalec ali raznašalka

za dostavljanje dnevnika v mestu se takoj sprejme. Zglasiti v upravi »NAPREJA«.

V Ljubljano potujočemu slav. občinstvu - se priporoča - »Restavracija v Prešernovi ulici št. 9.«

Naravno malinovo in citronovo esenco

in druge potrebščine za izdelavo dobrih pokač, kakor tudi 70 % malinove fondant-esence za aromatiziranje kanditov priporoča: Destilacija esence Šrečko Potnik, Ljubljana, Slomškova ul. 27. — Istotako se kupijo sveži, čisti olupki oranž kg 15.—.

Dobrega risarja,

v prvi vrsti spretnega v jamskih narisih in stavbenih načrtih, sprejme

Rudarsko oskrbnništvo SHS v Velenju.

Dober, zanesljiv

delovodja za krojaško obrt

se takoj sprejme. Plača po dogovoru, hrano ev. v hiši. — Modni salon Potočnik, Selenburgova ulica 6/E.

Prožni predelavec

vrli in zanesljiv kot vodja partije, kateri ima nalogo 11 kilometrov dolgo gozdno progo brez pogreška v stanu vzdrževati, se za takojšen vstop išče. Ugodno za vpokojenega železničarja. Ponudbe prosimo na Južnoštajersko lesno industrijo, d. z. o. z. Mislinje.

Čevlji po K 21.50 do K 40.50

z usnatimi in lesenimi podplati se dobe, dokler je še kaj zaloge v skladišču tovarne

P E K O zina & Ko. **Ljubljana**

in sicer: otroški št. 25 do 28 po K 21.50,
dečkiški " 29 " 35 " " 27.—,
ženski " 36 " 42 " " 36.—,
moški " 40 " 46 " " 40.50.

Prekupci dobe popust. Priporoča se osebni nakup.

Vrtalni mojstri (Bohrmeister)

ki so izkušeni v vrtanju v globino z Gräljevimi vrtalnimi aparati, se sprejmejo.

Pismene prošnje z navedbo mezdnih zahtevkov in dosedanjega opravila se naj pošljejo na

Rudnik LIGOJNA na Vrhniki.